

Ontwerp Natuurzone Kanaalpark

Opdrachtgever

Gemeente Dijk en Waard

Datum

12 mei 2026

**Ontwerp Natuurzone Kanaalpark
is een product van:**

Bureau B+B
Kraanspoor 1
1033 SC Amsterdam
www.bplusb.nl
020 6239801

Datum: 12 mei 2026

In opdracht van:
Gemeente Dijk en Waard

Inhoudsopgave

1	INLEIDING Locatie en opgave	03
2	UITGANGSPUNTEN Geschiedenis en ontwikkeling Uitgangspunten Ruimtelijke DNA Ecologie	04
3	ONTWERP Ontwerpingrepen Plattegrond definitief ontwerp Beplanting Zoom-in: zuidelijke struikengebied Zoom-in: Wester Vlaerdinge	08
4	ONDERDELEN Type verharding Zoom-in: ontdekkingspad Ecologische inrichtingselementen Zoom-in: eilandrijkgebied Duiker	20
5	PROFIELEN	26
6	RICHTLIJNEN EN AANDACHTSPUNTEN Beeldkwaliteit van beheer- en onderhoudsplan	31
7	SLOTWOORD	33

1 Inleiding

Locatie en opgave

Midden in de gemeente Dijk en Waard vormt het kanaal Alkmaar Omval – Kolhorn een robuuste groenblauwe ruggengraat. Waar het kanaal ooit de grens was tussen de voormalige gemeenten Heerhugowaard en Langedijk, ligt het nu — na de fusie — precies in het geografische hart van Dijk en Waard. Deze verschuiving van grens naar middelpunt biedt een unieke kans om het gebied te transformeren tot een samenhangend Kanaalpark dat buurten, functies en mensen met elkaar verbindt. In een verdichtende stad vervult het Kanaalpark daarmee een belangrijke rol als ademruimte voor bewoners uit de omgeving, waaronder die van de nabijgelegen wijken Stationskwartier, Vaanpark, Broekhorn en Land van Groen.

De Natuurzone is het eerste deelgebied binnen het Kanaalpark dat wordt uitgewerkt en op korte termijn gerealiseerd. Het vormt daarmee een belangrijke mijlpaal in het tastbaar en zichtbaar maken van de Kanaalparkontwikkeling. De Natuurzone bestaat uit een laag en een hoog deel, waarbij de dijk fungeert als markante landschappelijke structuur en recreatieve drager. Het gebied heeft een sterk landschappelijk karakter, waar ecologische waarden, nieuwe natuur en beleving centraal staan. Door ruimte te geven aan de natuur en tegelijkertijd een bijzondere plek te ontwerpen, ontstaat een landschap waarin biodiversiteit en identiteit elkaar versterken.

Bureau B+B is door gemeente Dijk en Waard gevraagd te ontwerpen om deze ambities te vertalen naar een Definitief Ontwerp dat uitvoerbaar is. Hierbij wordt voortgebouwd op de ruimtelijke uitgangspunten uit het Masterplan van Kanaalpark. Het ontwerp richt zich daarbij zowel op ecologische als sociale doelstellingen. Door het verhogen van de natuurwaarde en het aantrekken van doelsoorten wordt gewerkt aan een sterk ecosysteem. Tegelijkertijd zorgen strategisch geplaatste zitelementen en goede toegankelijkheid ervoor dat ook de belevingswaarde hoog is.

Het Definitieve Ontwerp vormt daarmee niet alleen een visie op papier, maar vertaalt de ambitie van het grotere Kanaalpark naar een concrete, uitvoerbare werkelijkheid. Het legt de basis voor een natuurgebied dat ecologie, beleving en identiteit met elkaar verbindt en daarmee een uitnodigende en waardevolle plek creëert voor bewoners én bezoekers.

Het projectgebied in zijn context.

Uitzicht op de Twuyvermolen vanuit de Natuurzone.

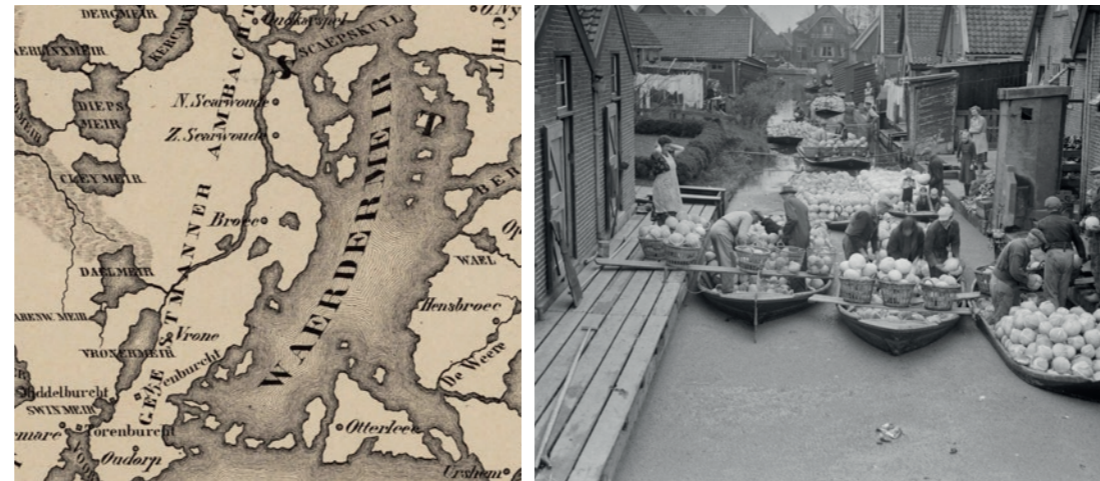

Zicht vanaf de dijk richting de wijk Broekhorn.

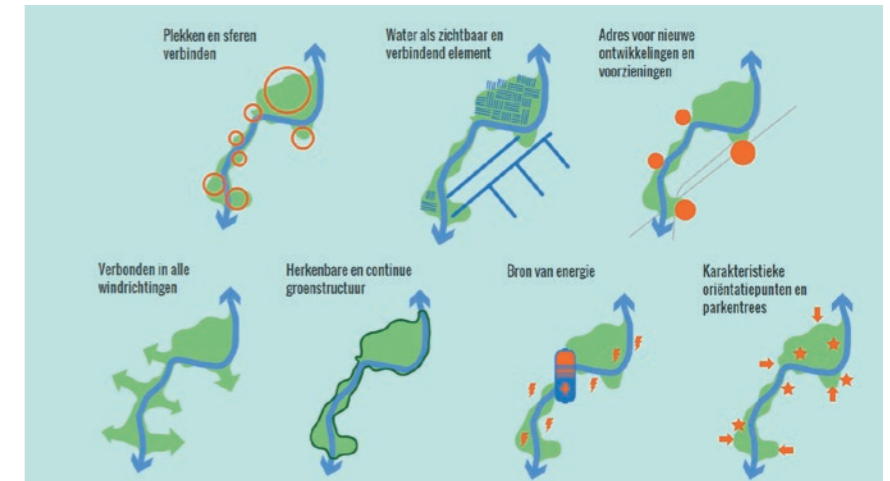
2 Uitgangspunten

Uitgangspunten en beleid

Het definitieve ontwerp (DO) is gebaseerd op een samenhangend geheel van uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn voortgekomen uit locatiebezoeken en ontwerpanalyses, maar ook uit interne projectoverleggen en participatieavonden. Samen vormen zij het inhoudelijke kader voor het ontwerp.

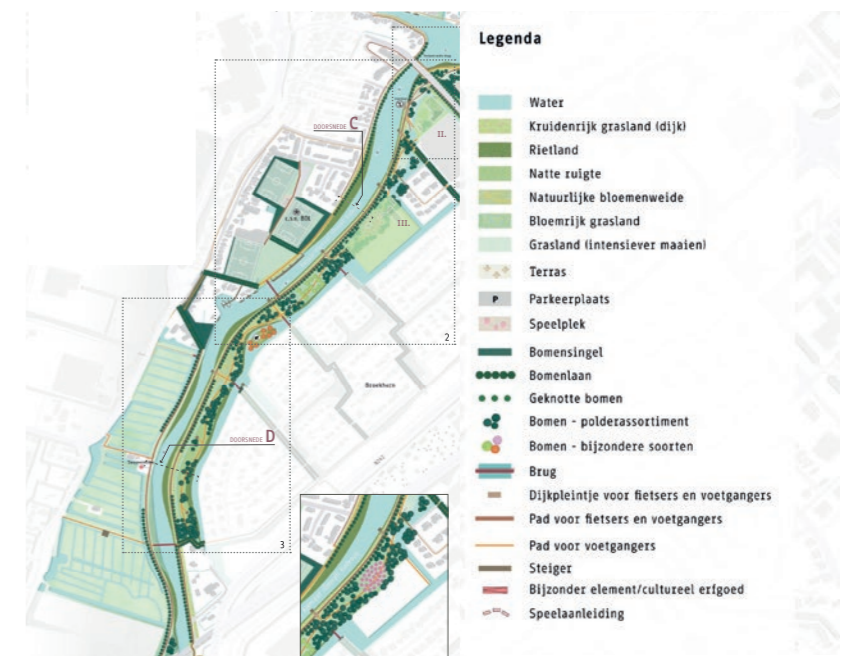
Geschiedenis. Water speelt al lange tijd een centrale rol in het gebied: van het historische Waardermeer tot de levendige groentehandel over het water.

Beleid. Geïnfomeerd door beleidsdocumenten zoals de Gebiedsvisie Grenzeloos Dijk en Waard en het Programmaplan Kanaalpark.

Ecologie. Habitats verbinden deze Natuurzone met het grotere ecosysteem.

Masterplan. Uitwerking en verfijning van het deelgebied natuurzone binnen het Masterplan Kanaalpark.

2 Uitgangspunten

Ruimtelijke DNA

Het ruimtelijk DNA van het gebied is verweven met de geschiedenis en de beleving ervan. Het bestaat uit vier componenten:

1. De verdwenen oever van het Waerdermeer

De Natuurzone ligt op de plek waar ooit de oever van het Waerdermeer liep. Deze verdwenen grens tussen water en land doorkruist het gebied ongeveer halverwege en vormt een belangrijk onderdeel van de identiteit van de plek. De overgang van nat naar droog heeft het landschap eeuwenlang gevormd en bepaalt nog altijd de ruimtelijke beleving.

2. Het dubbelgebogen dijklichaam

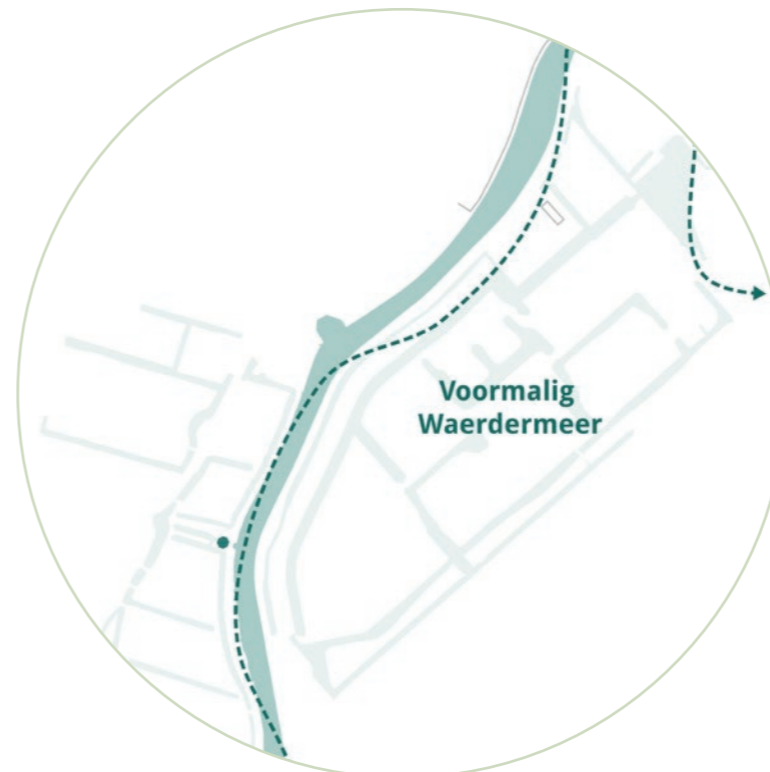
De karakteristieke, dubbelgebogen dijk is een cultuurhistorisch hoogtepunt in het gebied. De dijk vertelt het verhaal van bescherming tegen het water en verdient een prominente rol in de ruimtelijke beleving van de natuurzone.

3. Zichtlijnen naar de Twuyvermolen

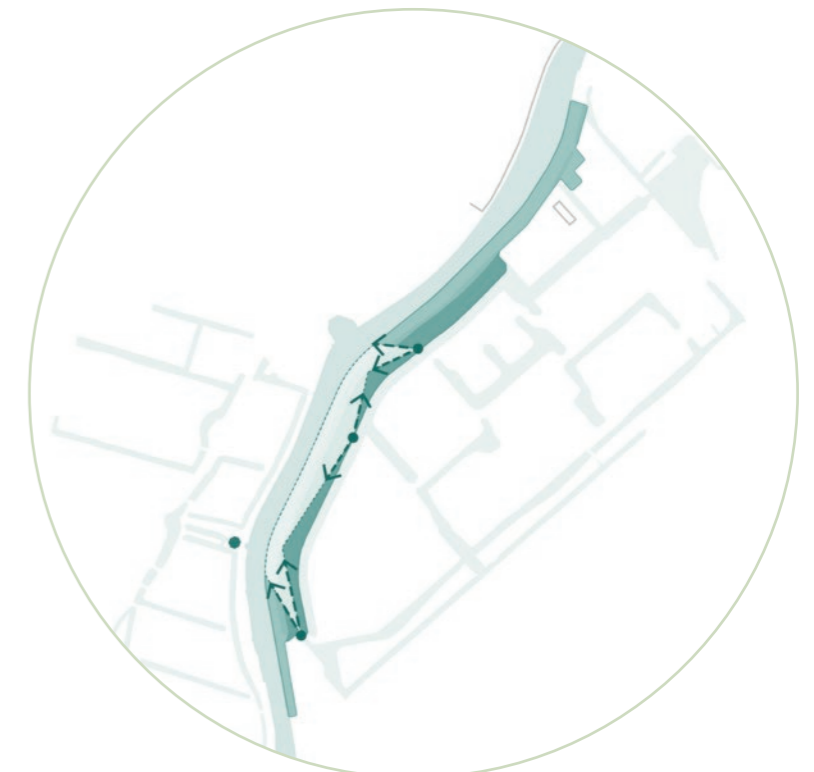
De Twuyvermolen waakt over de Natuurzone als een historisch baken in het landschap. Vanuit verschillende posities in het openbaar gebied — zowel op de dijk als in de lagere delen — is de molen een constant en herkenbaar oriëntatiepunt dat het gebied verankert in zijn omgeving.

4. Zicht vanaf de wijk op de dijk

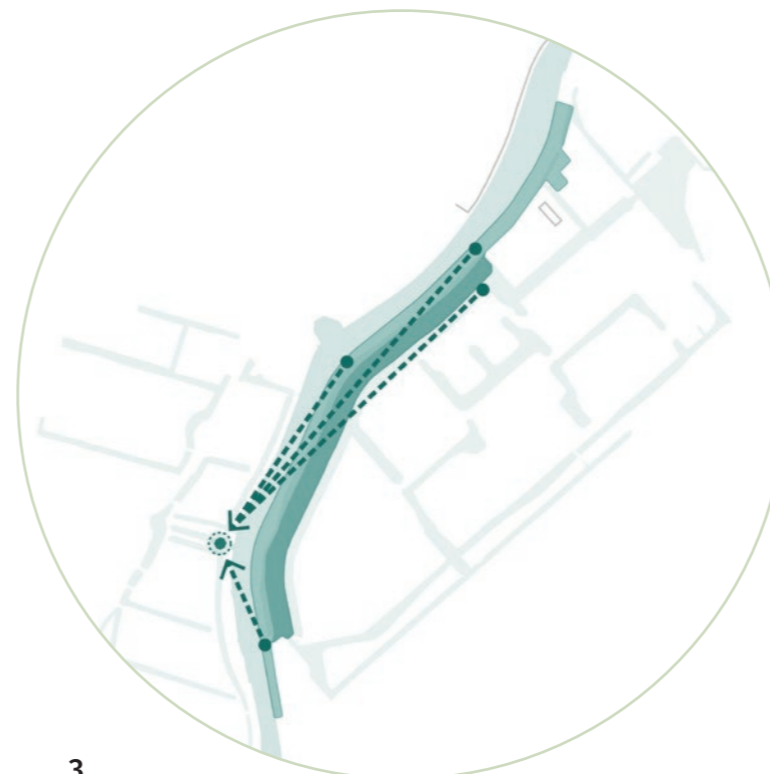
De waterstructuren in de wijk sturen de blik vanzelf richting de dijk en maken deze tot een herkenbaar element. De dijk vormt hierdoor een belangrijke ruggengraat die de Natuurzone, de wijk en de omgeving met elkaar verbindt.

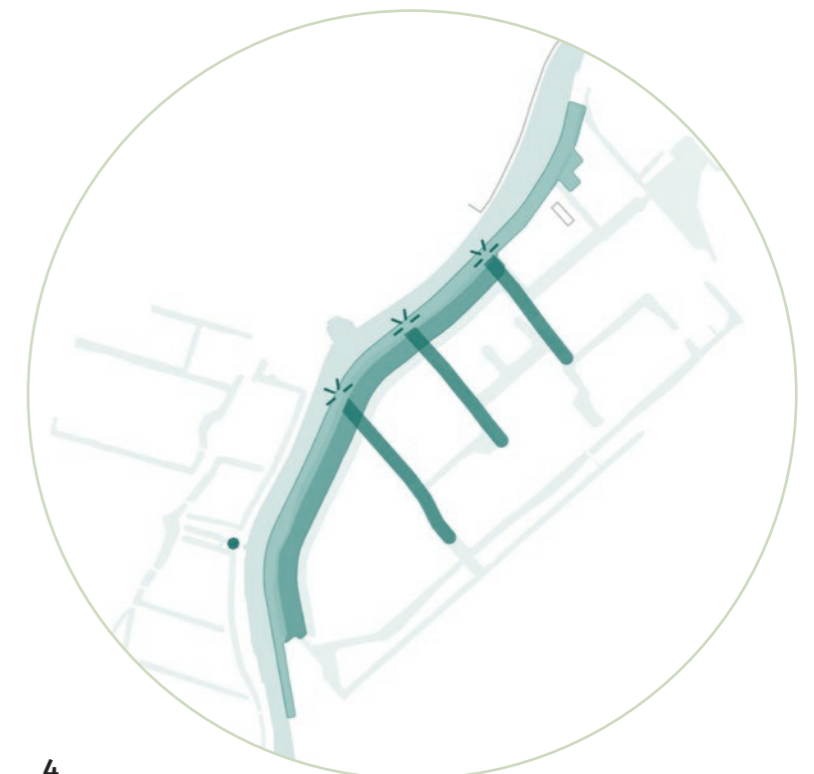
1.

2.

3.

4.

2 Uitgangspunten

Ecologie

De Natuurzone biedt een rijk ecologisch netwerk dankzij een opbouw van verschillende habitats en de aanleg van zachte oevers. Door de combinatie van water, rietlanden, struikzones, kruidrijk grasland en bloemrijke oevers ontstaat een groen-blauw ecologisch mozaïek dat veel meer soorten ondersteunt dan het huidige gebied. Deze gelaagdheid creëert voedsel-, schuil- en broedgelegenheid voor fauna zoals rietgors, egel, bunzing, haas en de rugstreeppad, terwijl een gezonde insectenpopulatie – waaronder bijen en vlinders – bestuiving en een veerkrachtig ecosysteem stimuleert. De zachte oevers dragen bij aan waterzuivering en vormen een belangrijke stapsteen in het grotere natuurnetwerk.

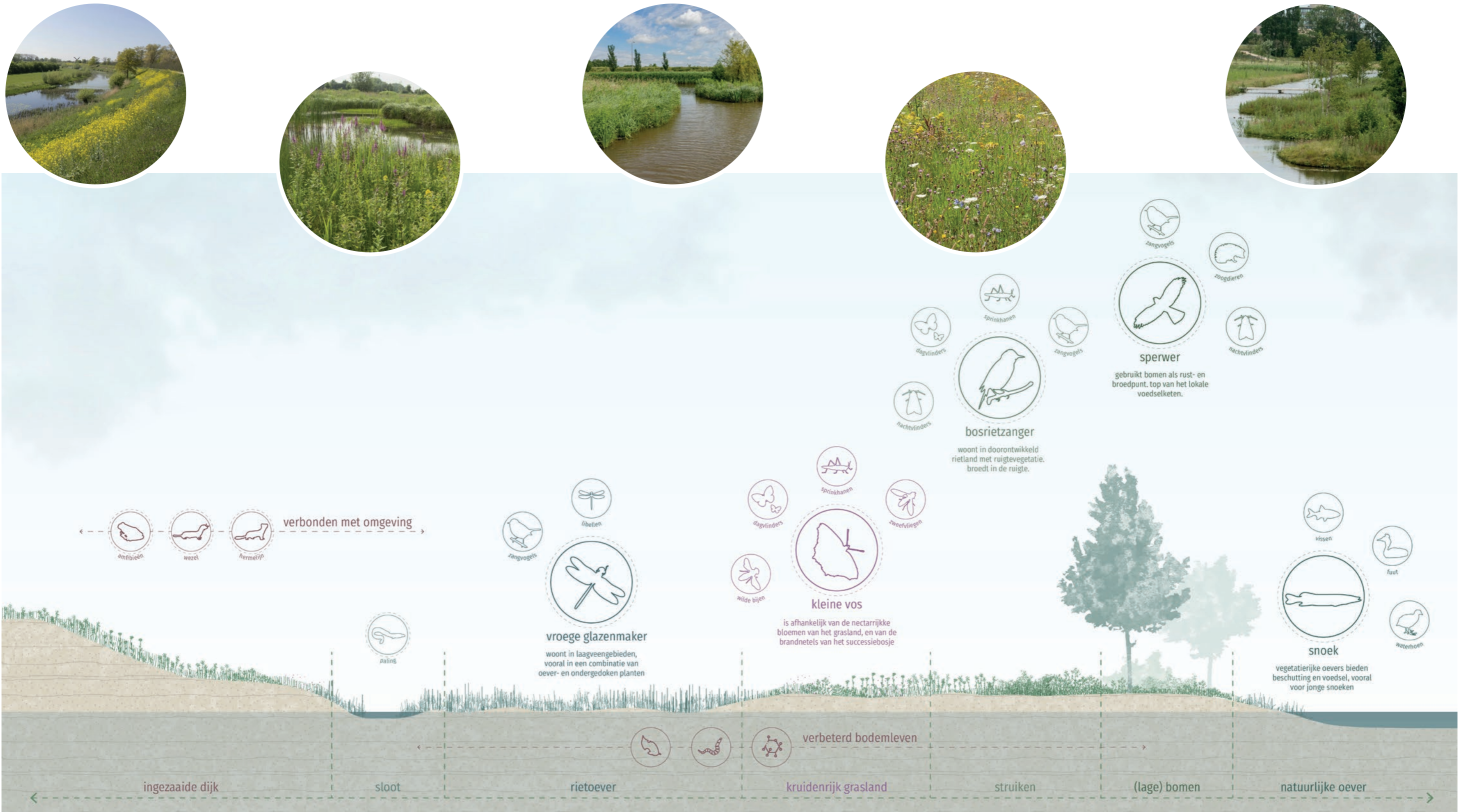
Deze visie op ecologie is deels gebaseerd op het *Grenzeloos Dijk en Waard: Verdiepingsdocument Ecologie*, door Smartland Landscape Architects.

Bron, *Grenzeloos Dijk en Waard: Verdiepingsdocument Ecologie*:
https://site.dijkenwaard.nl/fileadmin/projecten/Stationsgebied/Kanaalpark/0_Verdiepingsdocument-Kanaalpark_ecologie.pdf

Rechts: Een selectie van doelsoorten. Bron: Elwin van de Kolk, Natuurpunt.be

Ecologie

3. Ontwerp

3 Ontwerp

Ontwerpingrepen

Gebaseerd op de uitgangspunten en de analyse vormen vier ontwerpingrepen de basis voor het ruimtelijk ontwerp. Deze ingrepen richten zich op het zichtbaar maken van de historische oeverlijn, het introduceren van rietlanden langs de oevers, het versterken van dwarsverbindingen met de wijk Broekhorn en het positioneren van beplanting om belangrijke zichtlijnen te begeleiden.

1. Zichtbaar maken van de voormalige oeverlijn

Op de historische grens van land en water wordt een krachtige landschappelijke snede geïntroduceerd: een lijn die centraal door het gebied loopt en de oude kustlijn van het Waerdermeer opnieuw voelbaar maakt. Rond deze lijn ontstaat een gebied waar water en land elkaar opnieuw ontmoeten in een dynamische, ecologisch waardevolle zone. Deze ingreep vormt de ruimtelijke ruggengraat van de natuurbeleving en vertelt tegelijkertijd het verhaal van de verdwenen oever.

2. Vernauwing naar rietland

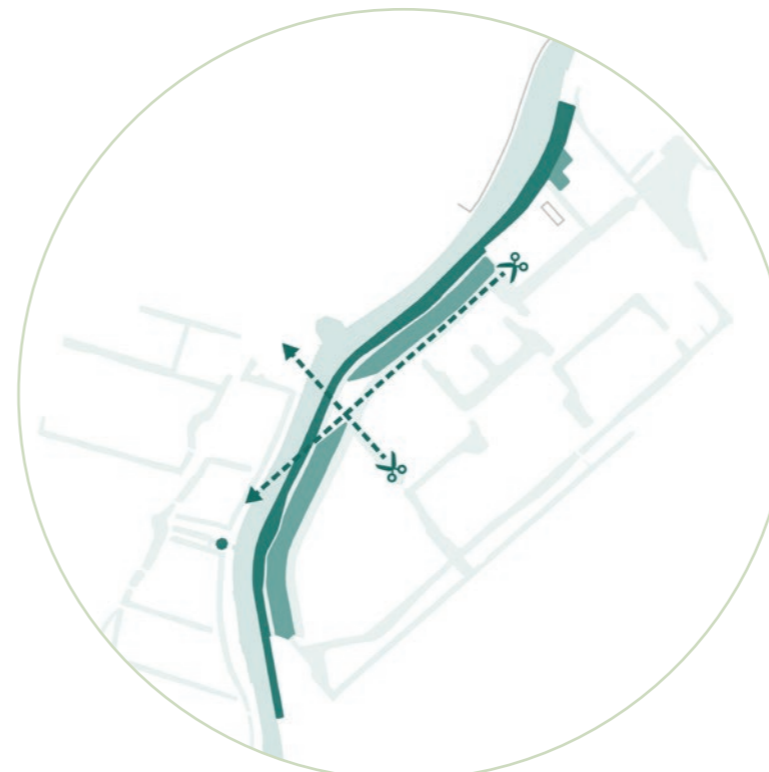
Aan zowel de zuidelijke als de noordelijke uiteinden van de Natuurzone wordt het profiel geleidelijk versmald, waardoor nieuwe rietlanden kunnen ontstaan. Deze vernauwing zorgt voor variatie in habitat, kansen voor doelsoorten én een natuurlijke overgang richting de omliggende waterstructuren. De randen krijgen een zachter en natuurvriendelijker karakter, waarin rust, ecologie en waterdynamiek centraal staan.

3. Verbinding met de woonwijk

Sterke verbindingen tussen Broekhorn en de Natuurzone staan centraal in het ontwerp. Nieuwe en verbeterde toegangen maken de Natuurzone bereikbaar en uitnodigend voor bewoners, zodat de dijk en de groene ruimtes functioneren als vanzelfsprekende verlengstukken van de wijk. Door routes logisch aan te sluiten op bestaande straten, paden en zichtlijnen ontstaat een gebied dat niet alleen mooi is om naar te kijken, maar ook fijn om te gebruiken.

4. Zichtlijnen sturen de ruimtelijke opbouw

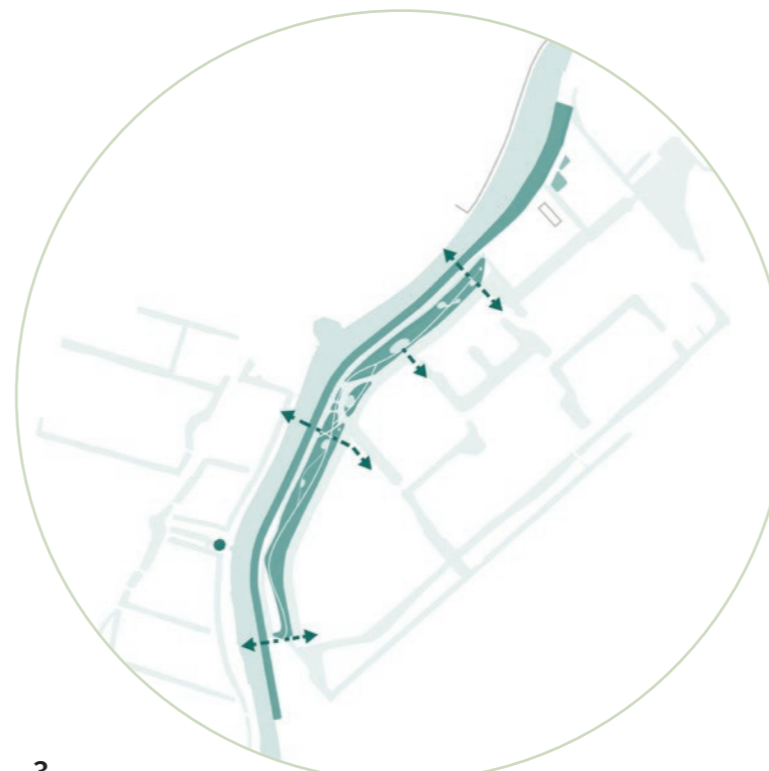
De positie en richting van zichtlijnen spelen een leidende rol bij de ruimtelijke indeling van de Natuurzone. Gebieden met waardevolle panorama's blijven open, waar andere zones worden benut voor meer dichte beplanting en ecologische versterking. Zo ontstaat een subtiele balans tussen transparantie en beschutting, waarbij de molen, de dijk en het landschap optimaal tot hun recht komen — en de gebruiker altijd georiënteerd blijft.

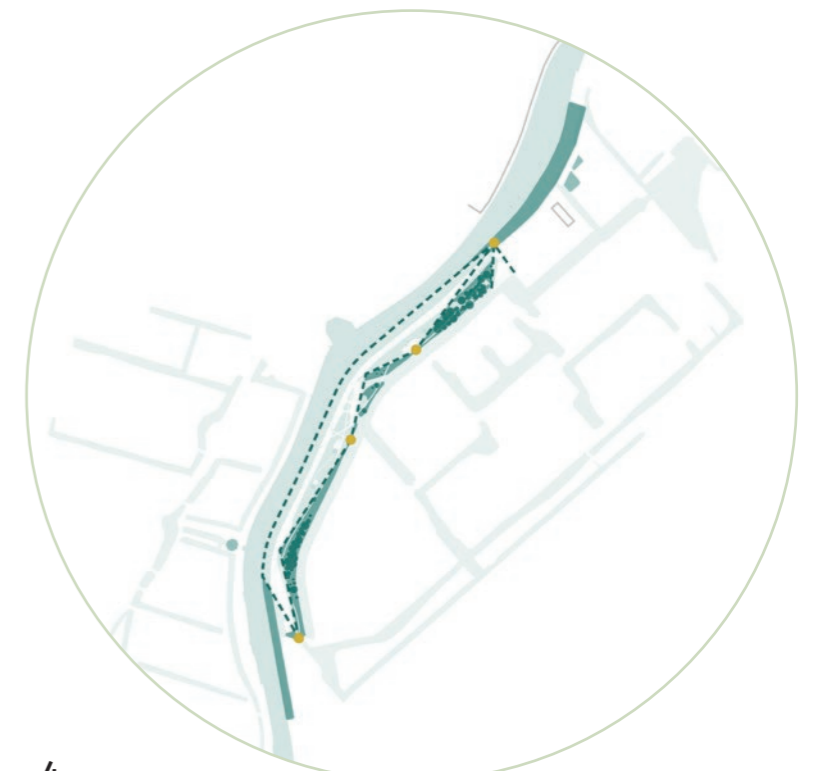
1.

2.

3.

4.

3 Ontwerp

Plattegrond definitief ontwerp

Het plan voor de Natuurzone is het resultaat van een zorgvuldig ontwerpproces waarin analyse, ruimtelijke logica, participatie en historische lagen samenkomen. In de plantekening zijn de verschillende functies en kwaliteiten van het gebied inzichtelijk gemaakt: de relatie met het water, de groenstructuren en een centraal eiland met rietoevers.

De plantekening rechts toont het definitieve ontwerp van de Natuurzone.

3 Ontwerp

Beplanting

De beplanting van de Natuurzone bestaat uit verschillende vegetatietypen, waarbij elke laag zijn eigen aandacht en beheer vraagt. De volgende lagen worden onderscheiden: bomen, heesters en struiken, bloemrijke graslanden, oevervegetatie en riet. In dit stuk wordt elke laag afzonderlijk besproken, met aandacht voor inrichting, beheer en ecologische waarde.

Het uitgangspunt is extensief natuurbeheer, met intensiever onderhoud alleen langs (gras)paden en zitplekken. De focus ligt op het stimuleren van biodiversiteit, het begeleiden van natuurlijke processen en het waarborgen van de veiligheid voor bezoekers.

3 Ontwerp

Nieuwe bomen

Er worden nieuwe bomen in de Natuurzone geplant. De bomen worden vooral geclusterd in het noordelijke deel. Buiten dit gebied komen losstaande bomen in de Natuurzone. Bij deze bomen wordt de ondergroei behouden om zichtlijnen op ooghoogte open te houden.

Rechts staat een selectie van de bomen uit het beplantingsassortiment. De hier genoemde soorten zijn het uitgangspunt voor de invulling van de Natuurzone. Indien een soort niet beschikbaar is binnen het assortiment, wordt deze vervangen door een passende alternatieve soort of variëteit die qua vorm, kleur en ecologische waarde aansluit bij de beoogde plek.

Links:
Facethaart bomen.

Inheemse soorten

Zwarte els
Alnus glutinosa
meerstammig,
beveerd en
hoogstam

Ruwe berk
Betula pendula
meerstammig,
beveerd en
hoogstam

Zachte berk
Betula
pubescens
meerstammig en
hoogstam

Gewone es
Fraxinus
excelsior
Hoogstam

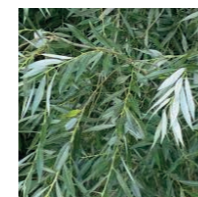
**Gewone walnoot,
Okkernoot**
Juglans regia
hoogstam

Wintereik
Quercu petraea
Hoogstam

Zomereik-
Quercus robur
hoogstam

Schietwilg
Salix alba
hoogstam

Kraakwilg
Salix fragillis
hoogstam

Lijsterbes-
Sorbus
aucuparia
meerstammig en
hoogstam

Fladderiep
Ulmus laevis
Beveerd en
hoogstam

Gladde iep-
Ulmus minor
hoogstam

Cultuurvariëteiten

Moeroseik
Quercus cerris
Hoogstam

**zwarte els
(ingesneden
blad)**
Alnus glutinosa
'Laciniata'
meerstammig

wilgbladige eik
Quercus phellos
hoogstam

3 Ontwerp

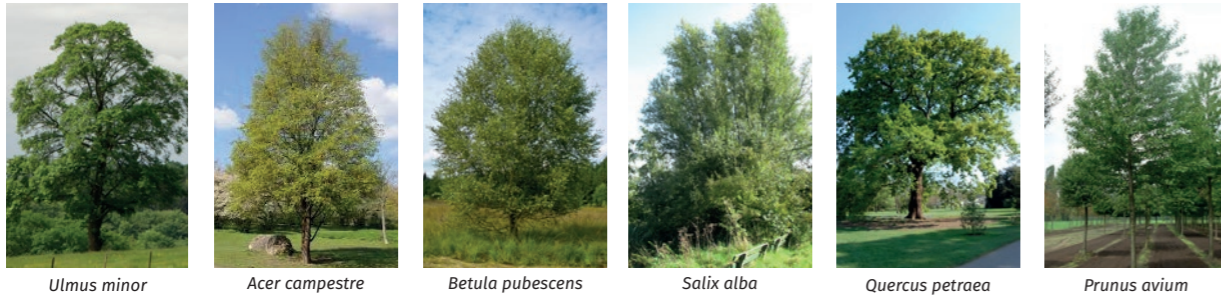
Bepanting: noordelijk bosschage

De noordelijk bosschage wordt bewust aangelegd met voornamelijk inheemse soorten, aangevuld met enkele accentsoorten, uitheems maar passend in het landschap. Het ontwerp wisselt tussen open en gesloten delen en heeft een gestructureerde opbouw.

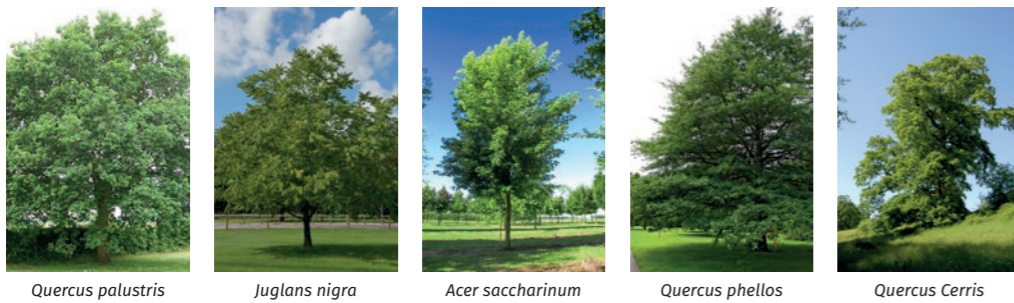
Ten zuiden van het hoofdpad wordt de bosschage aangevuld met een laag van heesters en struiken. Ten noorden blijft de bosschage opener, met losstaande bomen in kruidenrijke graslanden, waardoor zicht richting de dijk wordt gestuurd. Een ontdekkingspad loopt door het meer open gedeelte.

De hieronder genoemde soorten zijn het uitgangspunt voor de invulling van de noordelijk bosschage.

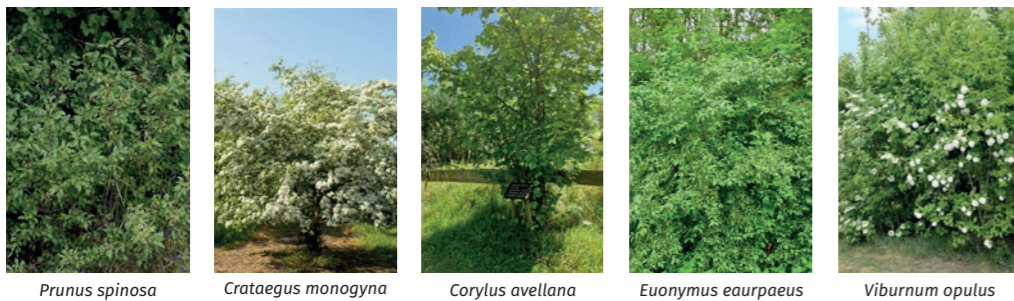
Bomen inheems

Bomen uitheems maar passend in de polder

Heesters inheems

3 Ontwerp

Heesters en struiken

In de Natuurzone wordt een gevarieerde struiklaag aangelegd met soorten zoals hazelaar, meidoorn, kardinaalsmuts, vuilboom en hulst. Deze laag biedt schuil- en nestgelegenheid voor vogels en kleine zoogdieren, versterkt de biodiversiteit en draagt bij aan een gelaagd en aantrekkelijk beeld. In het noordelijke bosschage worden struiken geplant om dit bos te versterken met een rijke onderlaag.

De hier genoemde soorten zijn het uitgangspunt voor de invulling van de Natuurzone. Indien een soort niet beschikbaar is binnen het assortiment, wordt deze vervangen door een passende alternatieve soort of variëteit die qua vorm, kleur en ecologische waarde aansluit bij de beoogde plek.

Soorten

Gewone hazelaar
Corylus avellana
struikvorm

Eenstijlige meidoorn
Crataegus monogyna
Heestervorm/
meerstammige

Tweestijlige meidoorn
Crataegus laevigata
Heestervorm/
meerstammige

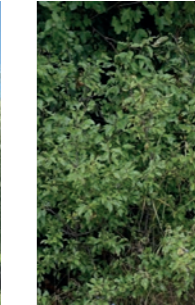
Kardinaalsmuts
Euonymus europaeus
struikvorm

Vuilboom
Frangula alnus
Heestervorm/
meerstammige

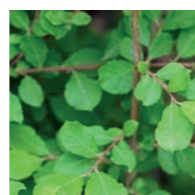
Gewone vogelkers
Prunus padus
Heestervorm/
meerstammige

Sleedoorn
Prunus spinosa
Struikvorm

Zwarte bes
Ribes nigrum
Struikvorm

Geoorde wilg
Salix aurita
Struikvorm

Grauwe wilg
Salix Cinerea
Struikvorm

Bittere wilg
Salix purpurea
Struikvorm

Amandelwilg
Salix triandra
Struikvorm

Gewone vlier
Sambucus nigra
Struikvorm

Gelderse roos
Viburnum opulus
Heestervorm/
meerstammige

Aalbes, rode bes
Ribes rubrum
Struikvorm

Links:
Facetkaart struiken
en heesters.

3 Ontwerp

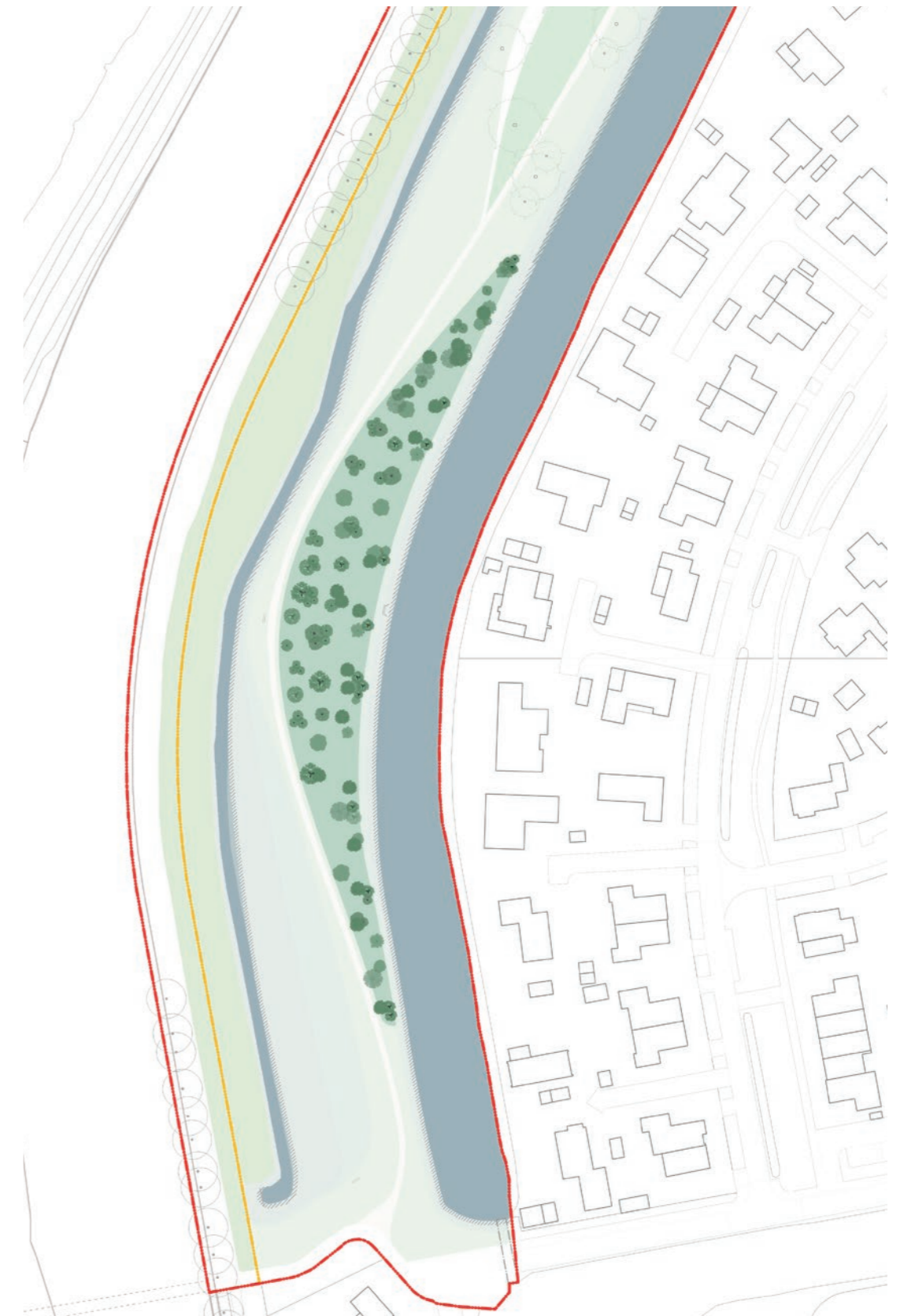
Zoom-in: zuidelijke struikengebied

Daarnaast komt er een struikengebied in het zuidelijke deel van de Natuurzone. In dit deel wordt een natuurlijke uitstraling nagestreefd, waarbij uitsluitend inheemse soorten worden gebruikt. Voor dit zuidelijke gebied is gekozen voor struiken en heesters die van nature beperkt in hoogte blijven, maar door hun landschappelijke en ecologische kwaliteit goed passen binnen het ontwerp. De struiken en heesters worden op gepaste afstand van elkaar geplaatst, zodat licht en lucht behouden blijven. Door de variëteit aan soorten ontstaat een divers beeld in hoogte en seizoenskleur.

Het beheer is selectief en gericht op het behouden van een open zichtlijn tussen de struiken en richting de dijk. In het beheer wordt de molenbeschermingszone gerespecteerd: soorten die spontaan opkomen worden verwijderd en opgaande beplanting die hoger dan 8 meter uitgroeit, wordt getopt.

Het assortiment voor dit gebied is terug te vinden op de vorige pagina.

Rechts:
Zoom-in op de zuidelijke
struikengebied.

3 Ontwerp

Bloemrijk grasland

Bloemrijke graslanden vormen het 'groene tapijt' dat de Natuurzone verbindt. Deze laag biedt essentiële habitat voor bestuivers en kleine zoogdieren, en zorgt voor een seizoensgebonden beleving van kleuren en geuren.

Op het dijklichaam wordt een speciaal grasmengsel toegepast dat geschikt is voor het talud en tegelijkertijd de ecologische waarde versterkt. Verder wordt er een hoofdmengsel gebruikt voor de rest van de Natuurzone, aangevuld met mengsels geschikt voor bloemrijke delen en voor op graspaden en intensiever gebruikte plekken.

De graslanden worden gemaaid na de zaadzetting, waarbij het maaisel lokaal wordt afgevoerd om de soortenrijkdom te behouden. Intensiever maaien vindt alleen plaats op graspaden en andere gebruiksplekken.

Een bloemrijk grasmengsel vormt de basis voor de Natuurzone.

Een speciaal mengsel vormt de basis voor het dijktalud.

Een onderbegroeiing - boszoom mengsel vormt de basis voor onder de boomrijkere delen.

Een maaibaar mengsel vormt de basis voor intensiever gemaaide en gebruikte plekken.

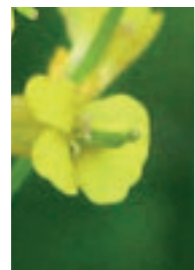
3 Ontwerp

Oevervegetatie

De overgangszone tussen graslanden en riet wordt beperkt gemaaid en gesnoeid; natuurlijke ontwikkeling krijgt hier de ruimte om te domineren. Voor de oevervegetatie wordt een mix toegepast, die bijdraagt aan de ecologische kwaliteit van de oevers. Hierdoor ontstaat een gevarieerde oeverstructuur die belangrijk is voor vogels, amfibieën en insecten.

Gewone engelwortel - *Angelica sylvestris*

Gewoon barbarakruid - *Barbarea vulgaris*

Gewone dotterbloem - *Caltha palustris subsp. palustris*

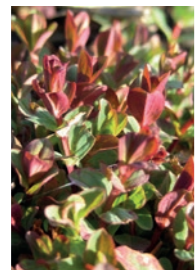
Pinksterbloem - *Cardamine pratensis*

Kale jonker - *Cirsium palustre*

Kantig hertshooi - *Hypericum maculatum subsp. obtusiusculum*

Gevleugeld hertshooi - *Hypericum tetrapterum*

Gele lis - *Iris pseudacorus*

Moerasrolklaver - *Lotus pedunculatus*

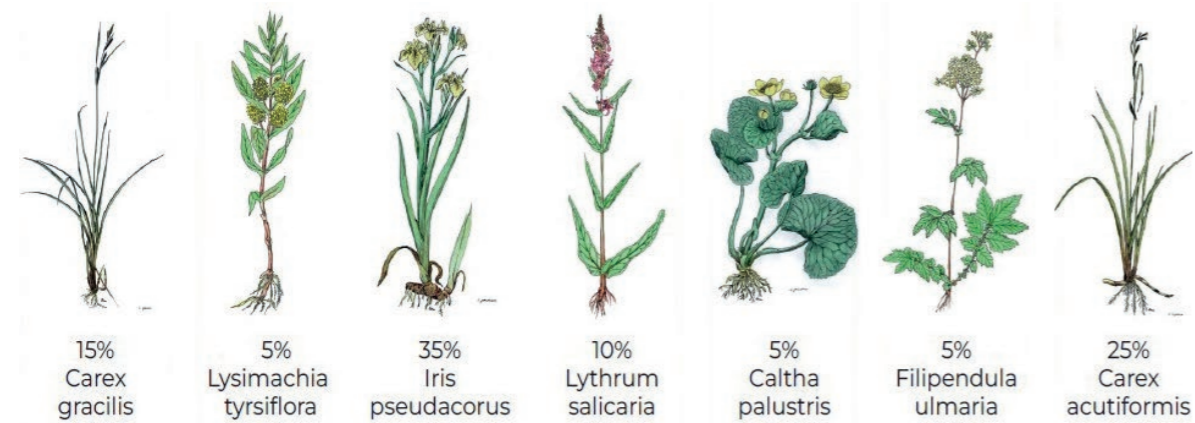
Gewone veldbies - *Luzula campestris*

3 Ontwerp

Rietlanden

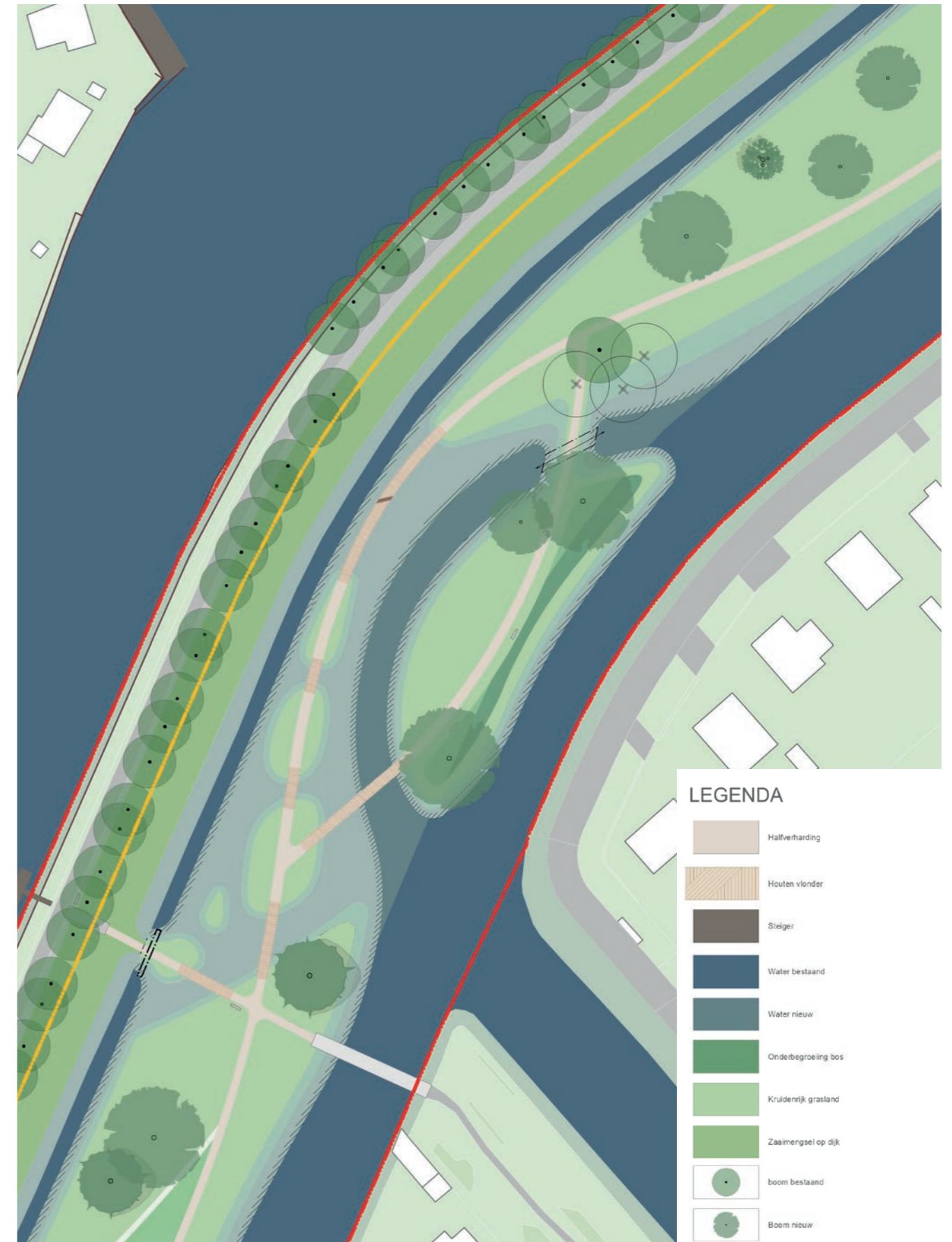
Langs de oevers worden rietlanden aangelegd om de biodiversiteit en ecologische functies te versterken. Ze bieden schuil- en broedgelegenheid voor vogels, verbeteren de waterkwaliteit en creëren een dynamisch ecosysteem langs de oever. Hiervoor worden AquaFlora-matten toegepast met een stevig en rustig basisassortiment voor de rietlanden, aangevuld met seizoensgebonden kleuraccenten van geel, wit en rood-rose.

Links boven:
De basisassortiment
Bron: Aqua-Flora

Links beneden:
Oever ontwikkeling door
Aquaflora matten.

Rechts:
Zoom-in op het eiland
gebied. Aqua-floren matten
worden langs de oevers
gebruikt.

3 Ontwerp

Zoom-in: Wester Vlaeringe

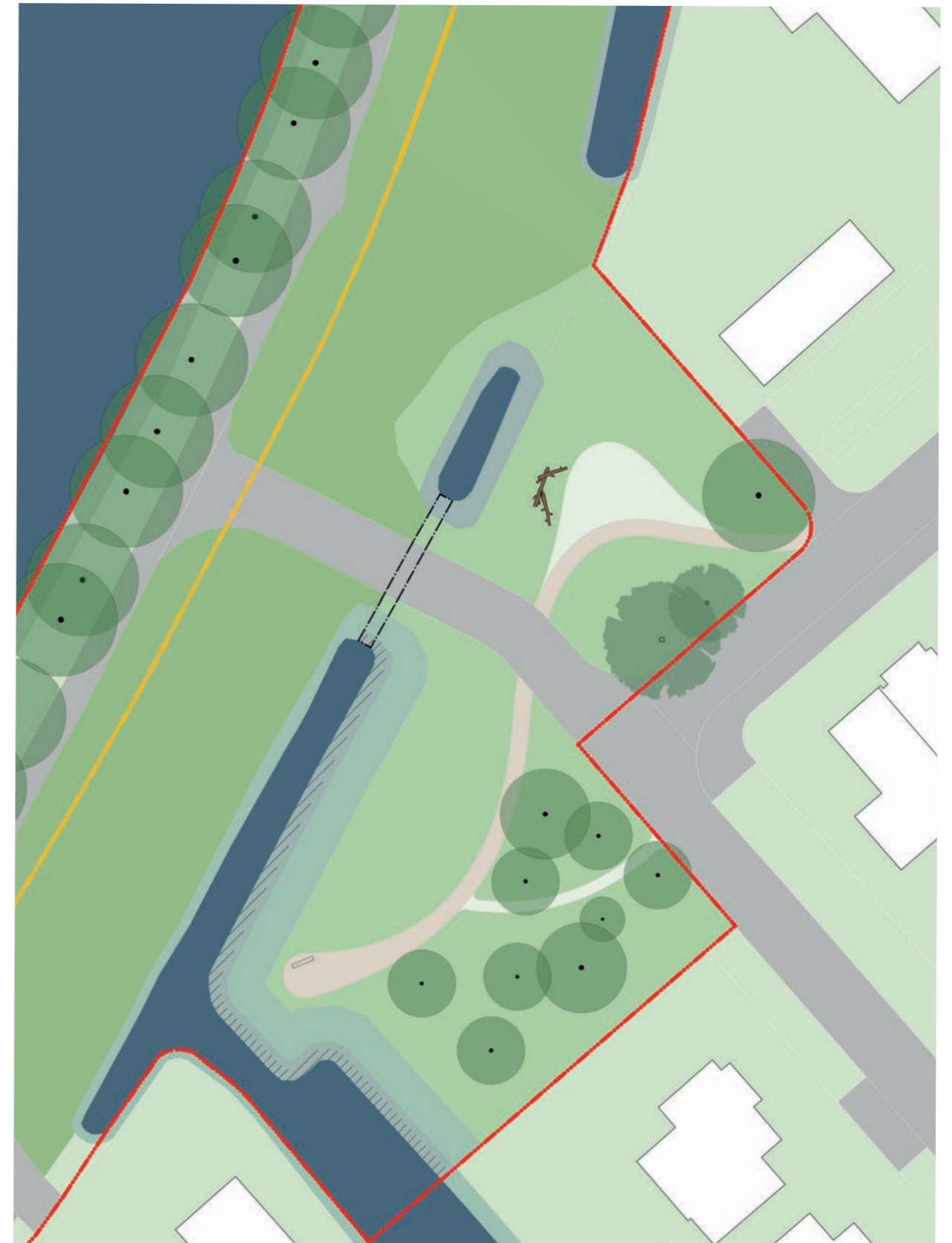
Het kleine parkje naast de Wester Vlaeringe krijgt dezelfde ontwerptaal als het grotere deel van de Natuurzone. Bestaande bomen worden geïntegreerd in het ontwerp, gecombineerd met een bloemrijk grasmengsel voor een natuurlijke beleving. Ook de bestaande sloot wordt op dezelfde manier ingericht, met een zachte oever, riet en oevervegetatie.

Aan de zuidzijde van de weg leidt een halfverhard pad naar een solitaire bank, van waaruit het uitzicht kan worden ervaren. Daarnaast loopt er een gemaaid graspad onder de bestaande bomen en het grasmengsel, dat als kortere route naar de bank dient. Ten noorden van de weg ontstaat een ruimte met een kleine grasveld.

*Links:
Referentiebeeld
van bomen tussen
kleurrijke bloemen.*

*Rechts:
Zoom-in van het
parkje.*

4. Onderdelen

4 Onderdelen

Type verharding

De Natuurzone wordt verbonden met de omliggende wijken én met het pad op de dijk.
De hoofdstructuur van het padennetwerk van de Natuurzone bestaat uit een slingerend halfverhard pad van 1,60 meter breed dat bij kruispunten en zitbanken wordt verbreed tot 2 meter zodat twee bezoekers elkaar gemakkelijk kunnen passeren.

Naast het hoofdpad ontstaan op twee plekken slingerende graspaden. Deze paden bieden een informele beleving, dicht bij het groen, langs ruigtes en over het grasland. Ze variëren in breedte en openen zich in het midden bij zichtpunten tot een bredere zone.

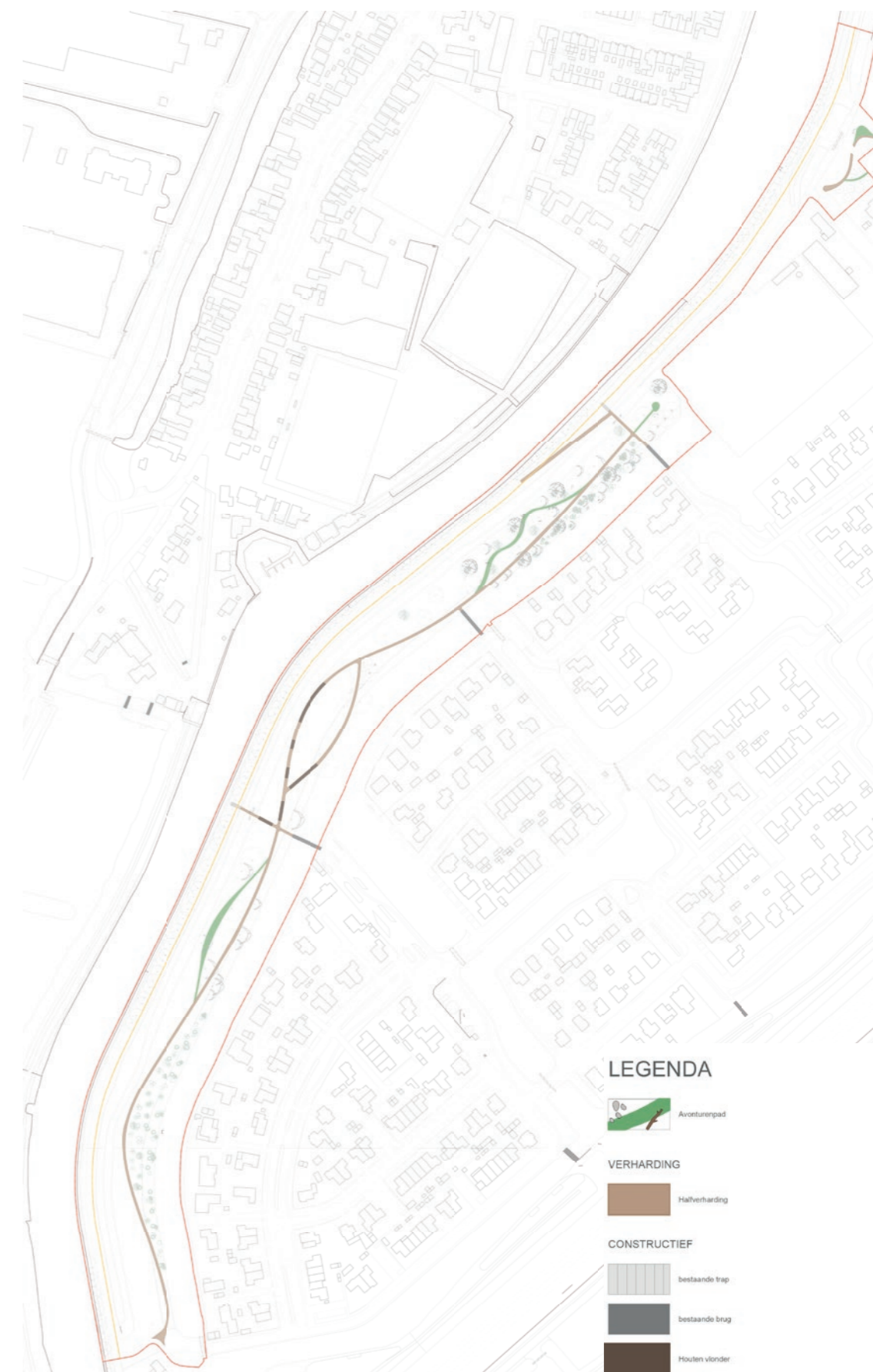
In het noorden van het park is een flauwe helling toegevoegd die het dijkpad met de Natuurzone verbindt. Door de toevoeging van het hoofdpad en deze helling is dit gebied toegankelijk ook voor mensen die minder mobiel zijn. Zo kan iedereen hier een rondje maken.

Linksboven:
De primaire route
in de natuurzone is
halfverhard.

Links beneden:
Op twee plekken zijn
graspaden aanwezig.

Rechts:
Facetkaart
verhardingen.

4 Onderdelen

Zoom-in: Ontdekkingspad

In het noordelijke deel loopt een ontdekkingspad speels onder de bomen, verscholen tussen het groen. Passende elementen, namelijk liggende boomstammen en keien, worden langs het pad geplaatst om een avontuurlijke beleving te creëren die aansluit bij het natuurlijke karakter van het gebied. Het gemaaide pad volgt de natuurlijke lijnen van het landschap.

Links:
Het ontdekkingspad
bestaat uit een
informele route
met natuurlijke
elementen.

Rechts:
Zoom-in van het
ontdekkingspad.

4 Onderdelen

Ecologische inrichtingselementen

Om de natuurwaarde te versterken, zijn een aantal ecologische inrichtingselementen toegevoegd: een gebied voor bestuivers en op twee plekken oevers voor ijsvogels.

De ijsvogel broedt op steile, kale oevers van 100–200 cm lang, bij voorkeur op een beschutte locatie tussen het riet met een uitkijkpost in de buurt. Het nestgat heeft een doorsnede van circa 6 cm en is 50–100 cm diep, met een lichte helling voor afwatering. Binnen het plangebied zijn twee zoekgebieden aangewezen, aangegeven met oranje cirkels op de kaart. Per locatie wordt één geschikte oever van 100–200 cm gerealiseerd.

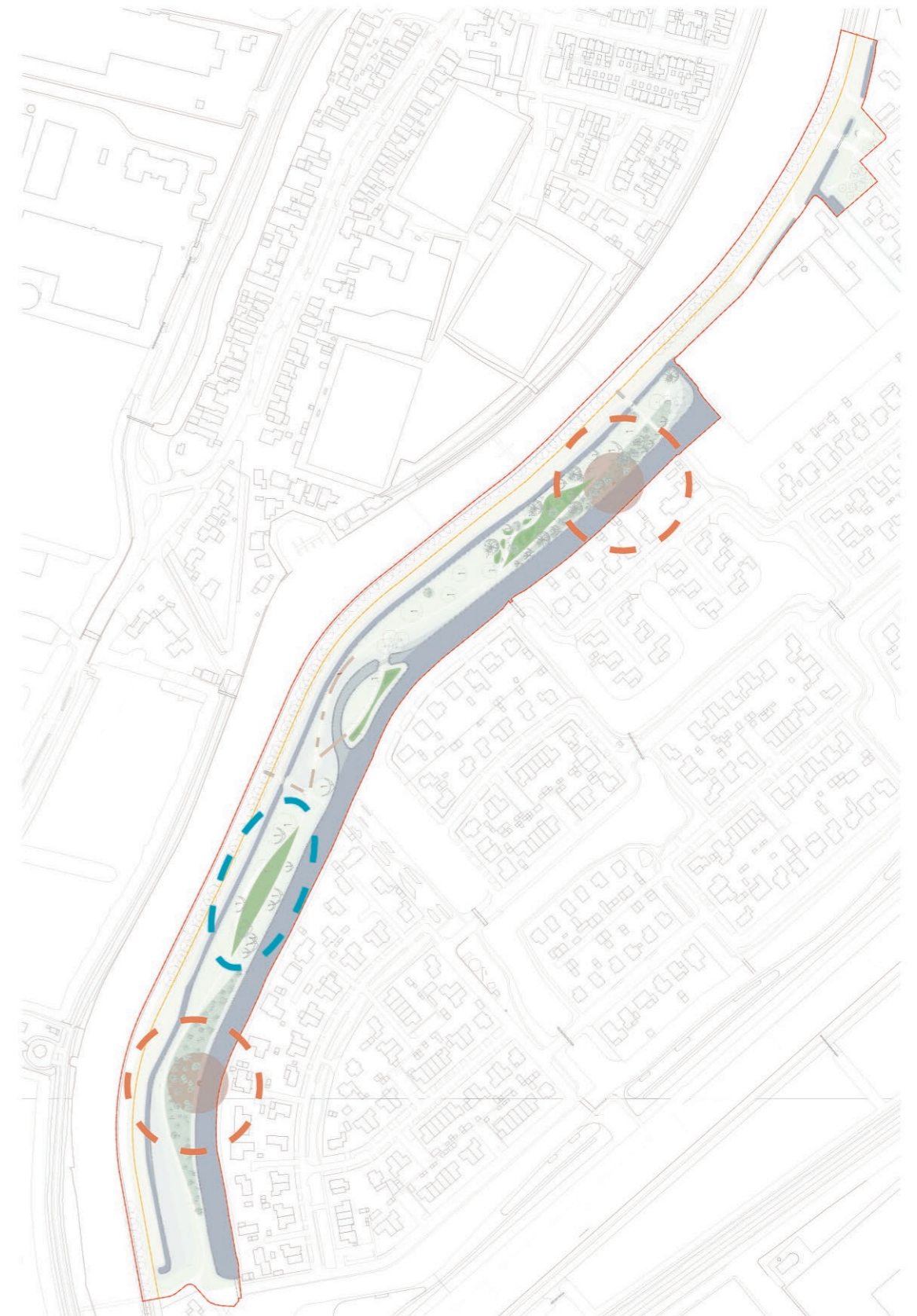
Daarnaast wordt een bestuiversgebied ingericht met een bijenheuvel voor wilde bijen. Dit gebied bestaat uit enkele kale zones met weinig beplanting, verspreid over het gebied. Zo blijft het gebied als geheel groen en aantrekkelijk, terwijl de bijen toch geschikte leef- en foerageerplekken hebben. Elke zone wordt gefaseerd beheerd, zodat er altijd (gedeeltelijk) beschikbaarheid is voor de bijen. Daarnaast worden de bijenheuvels op voldoende afstand van de paden geplaatst, zodat ze niet worden verstoord door bezoekers.

Boven:
Er worden twee zoekgebieden
aangegeven voor kale oevers waar
ijsvogels kunnen nestelen.

Beneden:
Wilde bijen hebben open ruimtes
nodig om hun nesten te graven in
de bestuiverszone.

Rechts:
Facetkaart ecologische
inrichtingselementen:
bestuiversgebied (blauw) en
zoekgebieden ijsvogeloevers (oranje).

4 Onderdelen

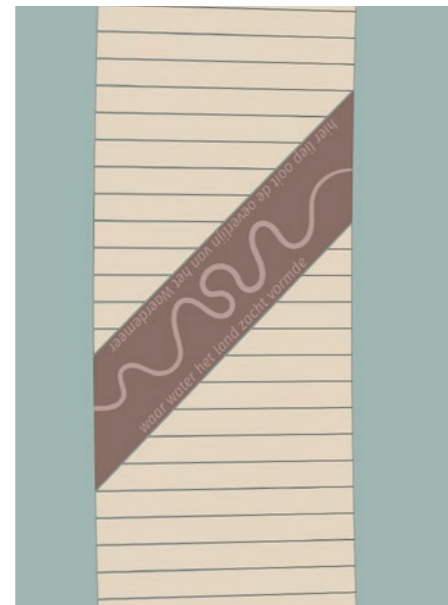
Zoom-in: Eilandrijkgebied

Vlonders

In het midden van de Natuurzone ligt er een gebied met veel riet en een serie van zes vlonders, elk 2 meter breed, die de laaggelegen 'eilanden' met elkaar verbinden. De vlonders bestaan uit houten balken op een fundering met aandacht voor geluidsbeperking. Een vlonder kruist de historische oeverlijn van het Waerdermeer en krijgt daarom een bijzondere accentuering: een 70 cm brede strook van cortenstaal. Dit element verwijst naar de geschiedenis van de plek en wordt uitgevoerd als een gegraveerd element met een gedicht waarbij lokaal om input zal worden gevraagd.

Geen hondeneiland

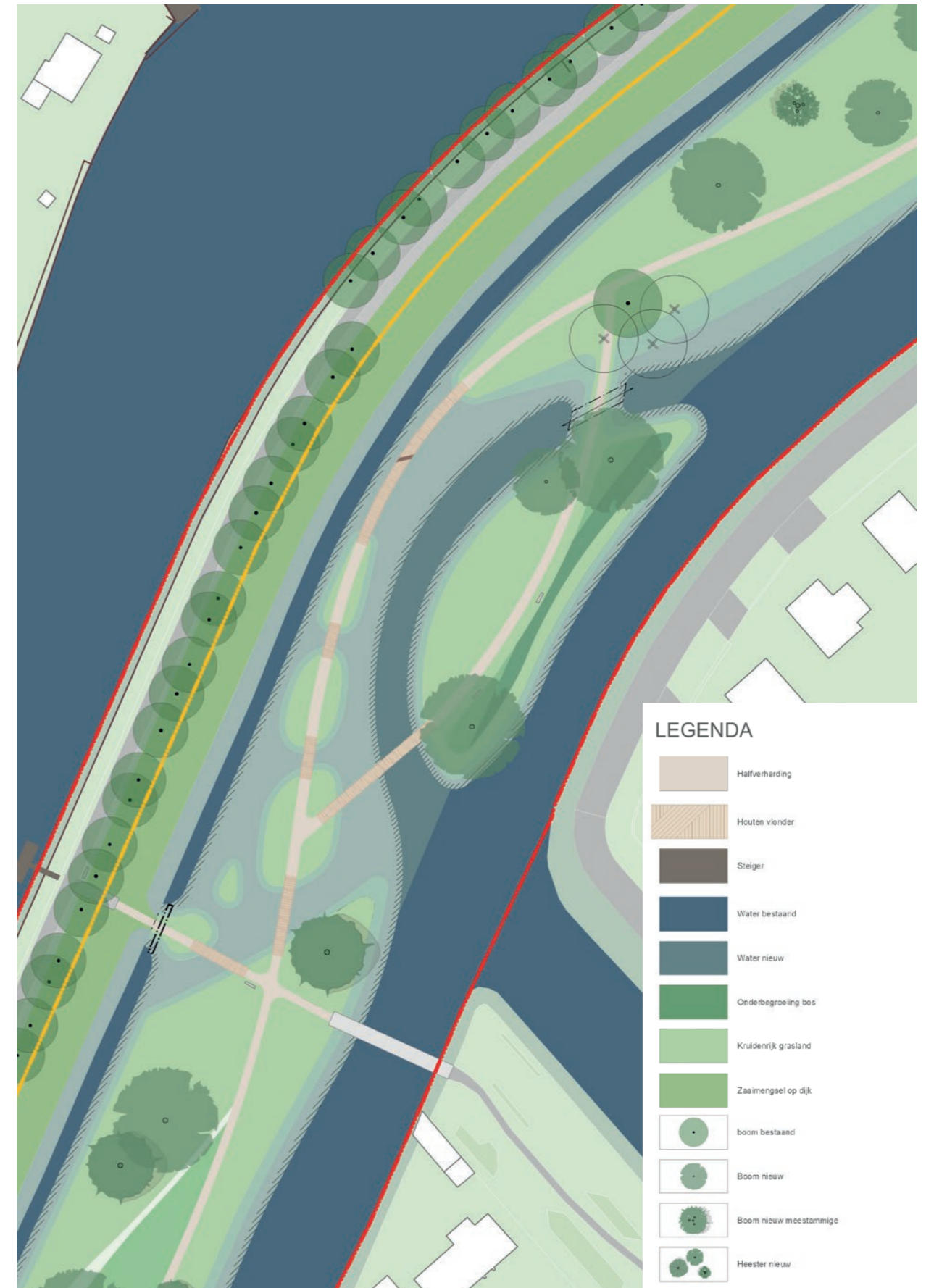
In eerdere versies van het ontwerp was op het grote eiland een hondenloopgebied voorgesteld. Na zorgvuldige afweging is besloten het losloopgebied niet te concentreren op dit eiland, maar het voorlopig toe te staan in hetzelfde gebied als nu. Dit betekent dat er geen geconcentreerde zone voor honden is. Het eiland blijft bestaan en krijgt dezelfde natuurlijke functie als de rest van het park. Mocht er in de toekomst blijken dat dit problemen oplevert, wordt bekeken of het nodig is het hondengebruik te concentreren in één of twee specifiek begrensde zones.

Linksonder:
De verbijzondering van een vlonder met een aanduidingstekst en grafisch element (voorlopig).

Linksboven:
Referentiebeeld van een vlonder in rietland.

Rechts:
Zoom-in van het midden van het park

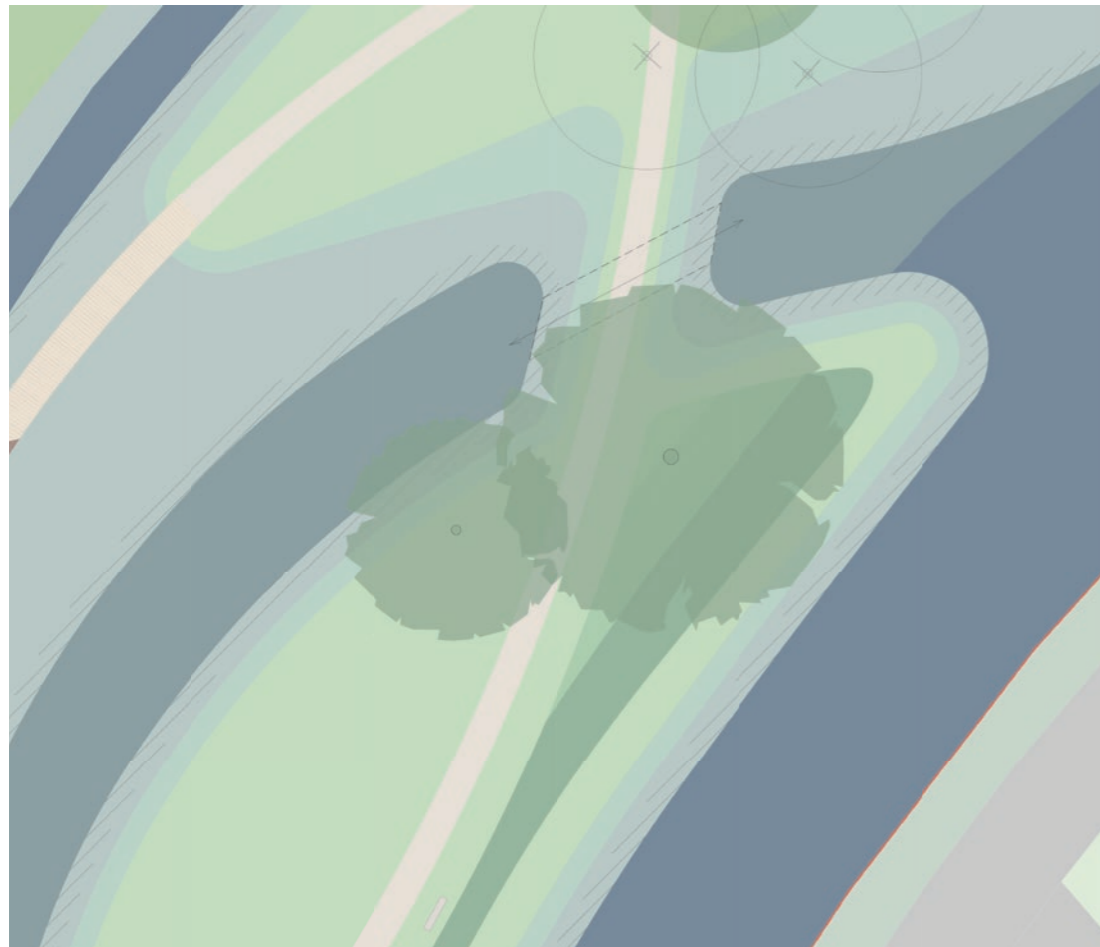

4 Onderdelen

Duiker

Onder de noordelijke toegang van het eiland bevindt zich een duiker die zorgt voor de circulatie van water. De duiker wordt uitgevoerd als licht en transparant element van staal, naadloos geïntegreerd in de helling. Er wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke opening, om een directe visuele verbinding met het water te realiseren en het 'eilandgevoel' te versterken. Net als in de referentie rechts versterkt de duiker het gevoel van overgang en continuïteit van het waterlichaam.

Om de opening visueel te benadrukken, ligt er maar een dekking van 20cm aan de bovenzijde, waardoor het gevoel van een vrije doorzichtopening ontstaat. De definitieve maatvoering wordt afgestemd op doorstroomcapaciteit, faunapassage en onderhoudsverkeer.

Links:
De locatie van de
duiker.

De duiker wordt
ontworpen als een licht en
transparant element en
versterkt het gevoel van
watercontinuïteit door het
water open te houden.

5. Profielen

5 Profielen

Doorsnede AA': noordelijke deel

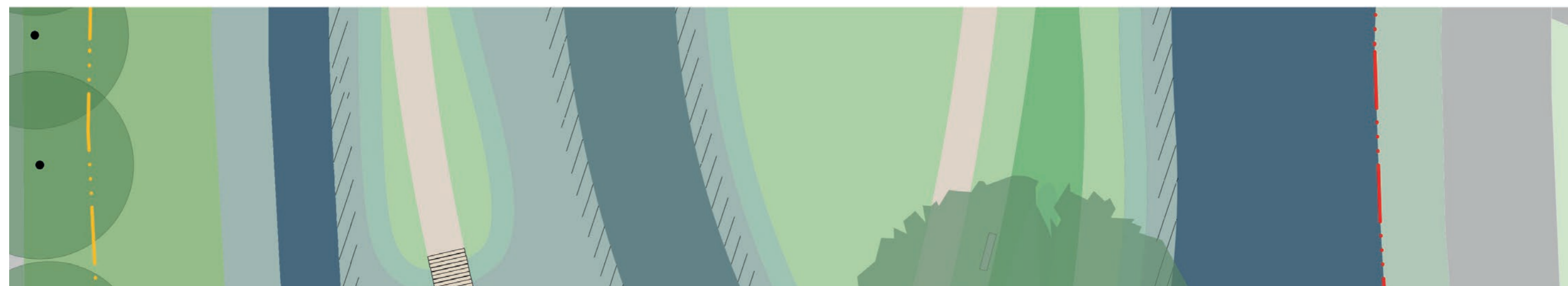
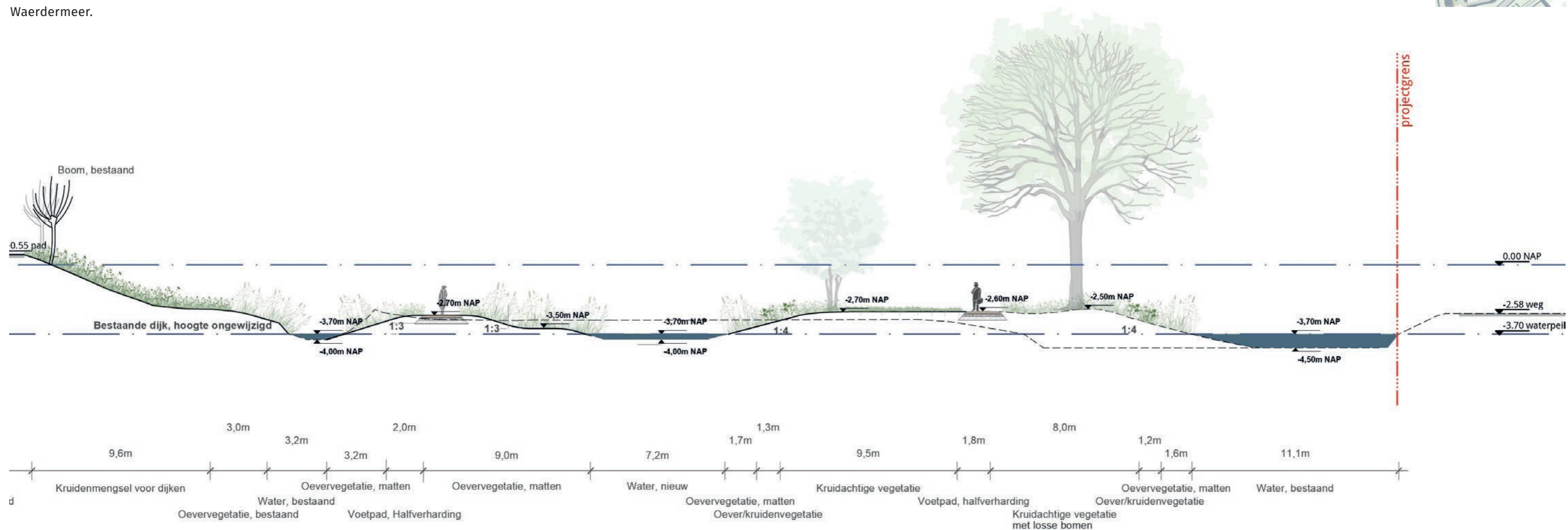
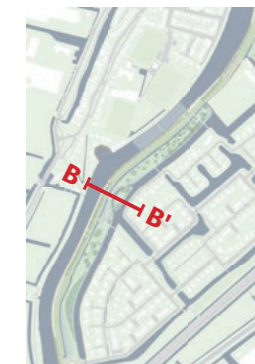
In het noordelijke deel vormt een gebied met bomen en struiken een rustige, meer beschutte plek binnen het open landschap. Een secundair, gemaaid graspad slingert zich informeel door dit groen. Natuurlijke elementen en een graspad nodigen uit tot ontdekken en het beleven van de bijzondere natuur.

5 Profielen

Doorsnede BB': eilandrijkgebied (met eiland)

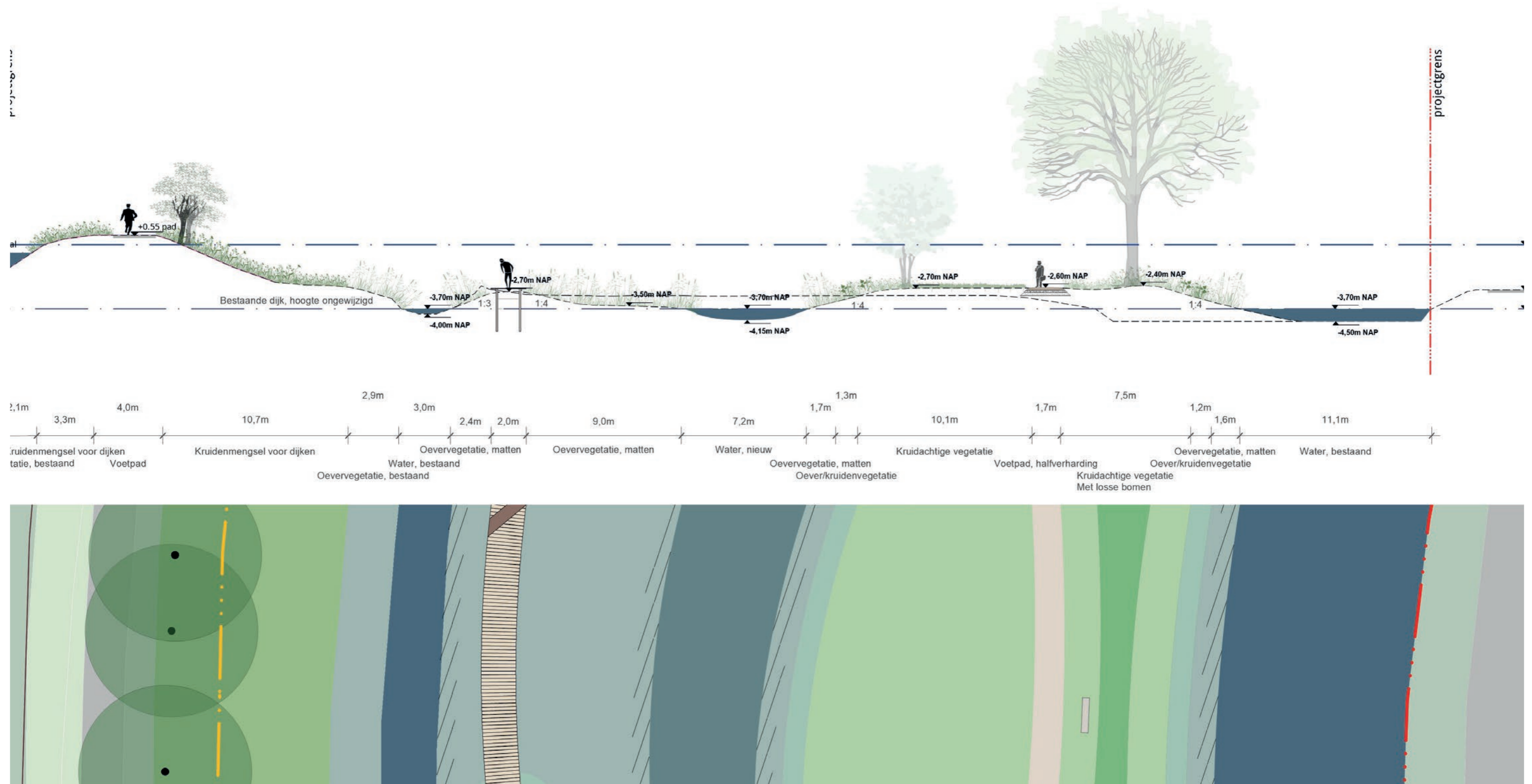
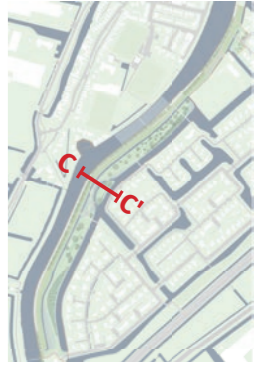
Hier zijn kleine 'eilandjes' verbonden door houten vlonders, midden in een zachte rietwereld. Het contrast tussen het riet en de sterke lijn van de dijk benadrukt het bijzondere landschap. Een nieuwe watergang verwijst naar de historische oeverlijn van het Waardermeer.

5 Profielen

Doorsnede CC': eilandrijkgebied (met vlonder)

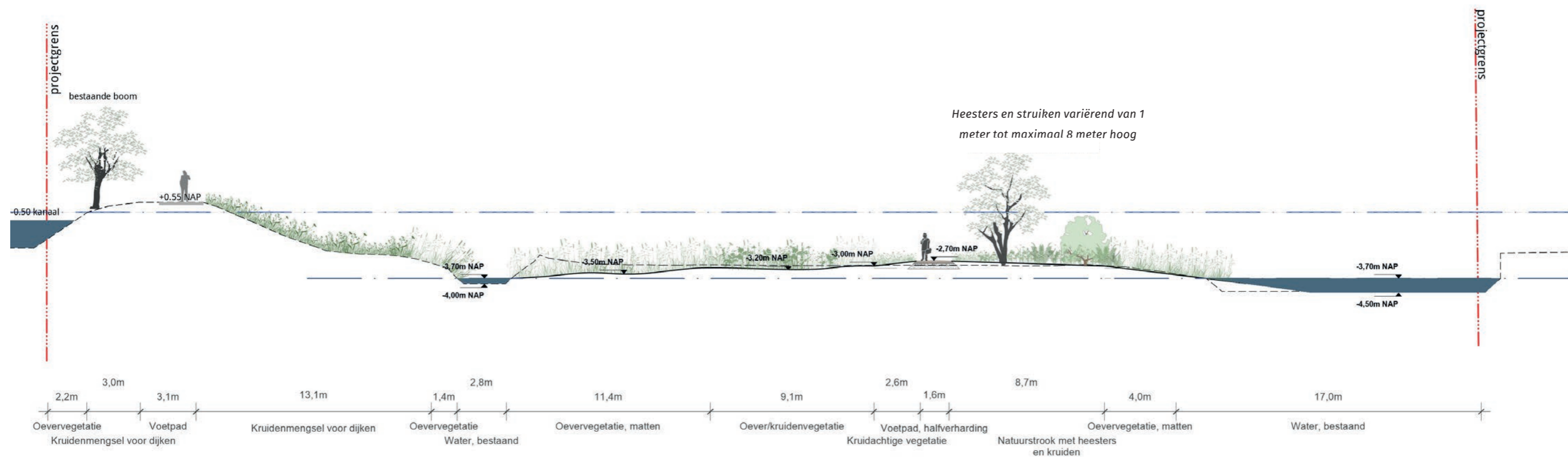
Deze doorsnede is op een iets noordelijker locatie getekend dan doorsnede BB', zodat de loopvlonder in relatie tot het ontwerp zichtbaar is.

5 Profielen

Doorsnede DD': zuidelijke deel

De zuidelijke toegang ligt op een smalle landtong tussen de rietvelden. Door struiken en heesters op afstand van elkaar te plaatsen, blijft het gebied open en lichtig. De verscheidenheid aan soorten zorgt voor een levendig en gevarieerd (hoogte) beeld. (Zie hoofdstuk struiken en heesters.) Aan de slootzijde biedt een rietoever een zachte overgang.

6. Richtlijnen en aandachtspunten

6 Richtlijnen en aandachtspunten

Beeldkwaliteit van beheer- en onderhoudsplan

Beheer per beplantingstype

De Natuurzone kent zes beplantingstypen, elk met een eigen bijbehorend beheer. De gemeenschappelijke uitgangspunten zijn een extensieve aanpak, het behouden van soortenrijkdom, het voorkomen van verruiging en het versterken van biodiversiteit.

1. Noordelijk bomen gebied

Het noordelijk bomengebied combineert natuurlijke ontwikkeling met actief beheer om ecologie, structuur en toegankelijkheid te waarborgen. Bomen worden periodiek opgekroond en gesnoeid voor een gezond en gevarieerd bosbeeld; ongewenste opslag wordt regelmatig verwijderd. De ondervegetatie wordt gemaaid om structuur en openheid te behouden. Dood hout blijft zoveel mogelijk liggen tenzij de veiligheid in gevaar is. Er is geen sprake van kunstmatige bemesting of bodembewerking.

2. Zuidelijke struikengebied

Het principe van "licht en lucht" geldt voor dit gebied. Periodiek worden spontaan opgekomen, ongewenste bomen en heesters verwijderd om de openheid te behouden. Beplanting die boven de 8 meter uitgroeit wordt getopt, geringd of indien nodig gekapt; dood hout blijft liggen en draagt bij aan biodiversiteit en bodemleven. Er vindt geen bemesting, bodembewerking of maai-beheer op de kruidenvegetatie plaats — na aanplant wordt de vegetatie op natuurlijke wijze gelaten zich te ontwikkelen.

3. Kruidenvegetatie dijklichaam

De dijkvegetatie bestaat uit een inheems kruiden-grasmengsel dat de stabiliteit van het dijklichaam waarborgt. Er wordt periodiek gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd om de bodem te verschrallen en ruimte te geven aan diverse soorten. Houtige opslag wordt altijd verwijderd om schade aan het dijklichaam te voorkomen. Ook hier is geen sprake van bemesting of bodembewerking.

4. Kruidenvegetatie park (taluds en vlakke delen)

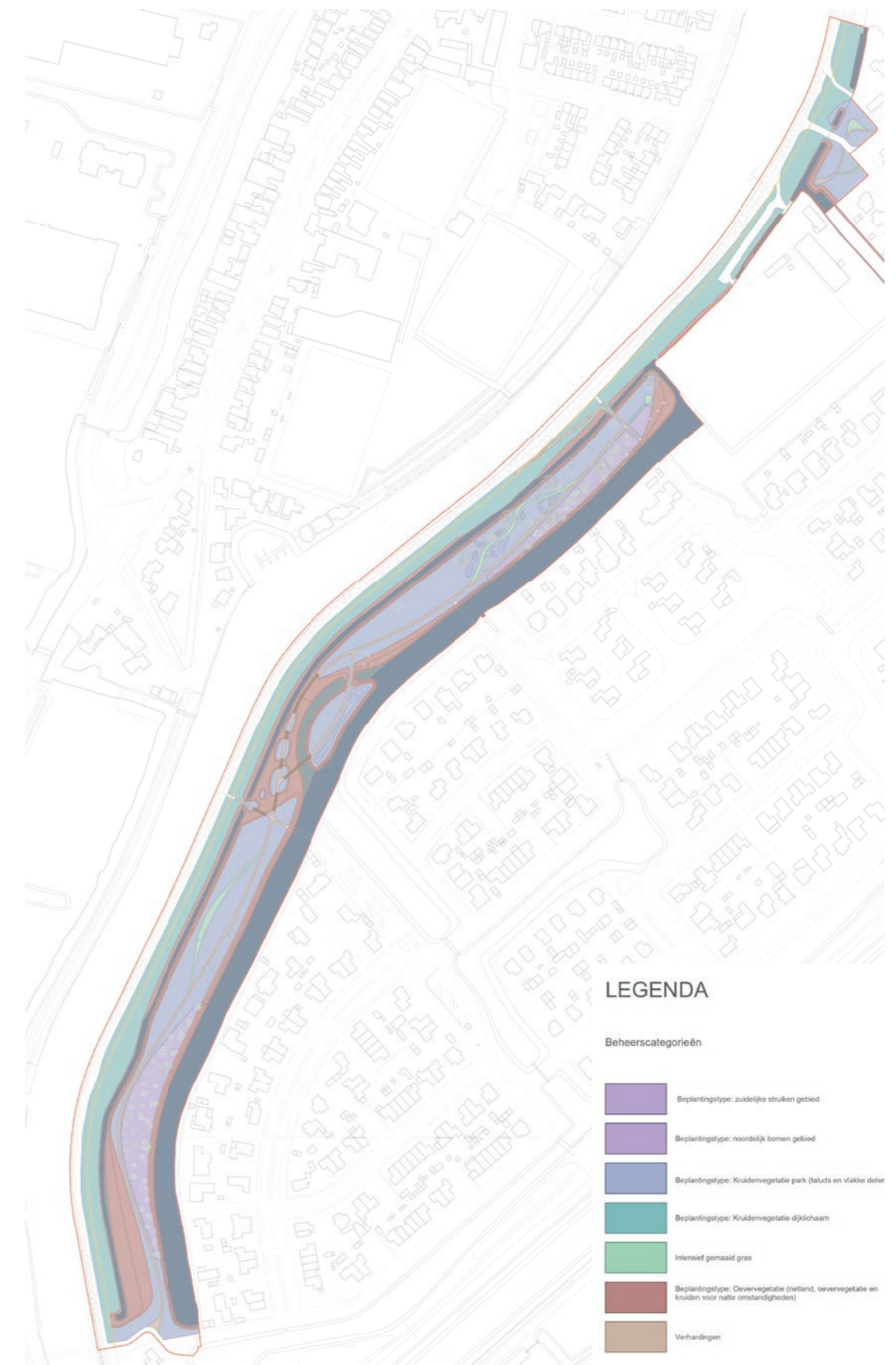
De kruidenvegetatie in het park biedt een bloemrijke vegetatie met hoge biodiversiteitswaarde en vormt een belangrijke schuil- en voedselplaats voor insecten, vlinders en kleine fauna. Het beheer is extensief en gericht op soortenrijkdom en het voorkomen van verruiging. Er wordt gefaseerd en in stroken gemaaid, waarbij het maaisel wordt afgevoerd om de bodem te verschrallen. Houtige opslag wordt verwijderd om openheid en soortendiversiteit in stand te houden.

5. Rietland

Rietlanden zijn essentieel voor schuilgelegenheid en voedsel voor moerasgebonden soorten. Het beheer is gericht op het voorkomen van verruiging en het open houden van de structuur. Er wordt gefaseerd gemaaid in de winterperiode, waarbij het maaisel wordt afgevoerd om verrijking en verstopping te voorkomen. Beheer vindt plaats vanaf zowel de water- als de parkzijde. Tijdens het broedseizoen wordt het rietland niet betreden.

6. Oevervegetatie

De oevervegetatie vormt de ecologische overgang tussen water en land en bestaat uit oeverkruiden, zeggen, lisdodde en moerasplanten. Het beheer bestaat uit periodiek gefaseerd maaien in de late zomer of vroege herfst, waarbij stroken ongemaaid blijven om fauna te beschermen. Maaisel wordt afgevoerd, opschot van bomen en struiken wordt verwijderd en lokaal wordt uitgeschoond waar de oever te snel dichtgroeit. Beheer vindt plaats vanaf zowel de water- als de parkzijde.

Slotwoord

Dit ontwerp is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met bewoners Broekhorn, Westdijk, Broek op Langedijk, verenigingen en ketenpartners waaronder ook het Waterschap Hollands Noorderkwartier. Via participatie- en afstemmingsmomenten zijn waardevolle inzichten vanuit de omgeving ingebracht, die richtinggevend zijn geweest voor zowel het ontwerpproces als de uiteindelijke vormgeving van de Natuurzone.

Versterken, verbinden en vergroenen stonden daarbij centraal: het versterken van ecologische en landschappelijke kwaliteiten, het verbinden van mens, natuur en omgeving, en het vergroenen van het gebied als duurzame en toekomstbestendige plek. Het ontwerpproces vond plaats binnen de reeds vastgestelde kaders, waaronder het Masterplan Kanaalpark en eerder vastgesteld beleid.

Dank gaat uit naar alle betrokkenen voor hun constructieve inbreng. Deze hebben wezenlijk bijgedragen aan zowel het proces als de kwaliteit van het eindresultaat.

Met trots wordt teruggekeken op wat is bereikt, en met vertrouwen vooruitgeblikt naar een betekenisvolle, toegankelijke en duurzame Natuurzone voor mens én dier.

Bureau B+B
Stedebouw en
Landschapsarchitectuur

Kraanspoor 1
1033 SC Amsterdam

+31 (0)20 62 39 801
www.bplusb.nl